

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на земеделието и храните

Приложение към

Заповед № РД 09 – 798/ 04.12.2014 г.

ПРОГРАМА
ЗА НАДЗОР НА БОЛЕСТТА “СИН ЕЗИК” ПО ПРЕЖИВНИТЕ ЖИВОТНИ
В Р БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2014 г.
Актуализирана програма във връзка с възникналата епизоотия на Син език на
територията на страната през 2014 г.
(15.10.2014г.)

(съфинансирана от Европейския Съюз)

1. Идентификация на програмата:

Държава членка: **Република България**

Болест: **Син език по преживните животни**

Година на изпълнение: **2014**

Референция на настоящия документ: Закон за ветеринарномедицинската дейност и НАРЕДБА № 19 от 14.12.2005 г. за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта син език по преживните животни, хармонизирана с Директива 2000/75/ЕС и Регламент (ЕО) № 1266/2007 НА КОМИСИЯТА от 26 октомври 2007 година относно правилата за прилагане на Директива 2000/75/ЕО на Съвета по отношение на контрола, наблюдението, надзора и ограниченията за движението на някои животни от видовете, възприемчиви към болестта син език.

Лица за контакти по изпълнение на програмата:

- д-р Илиан Бойковски - дирекция ЗХОЖКФ към ЦУ БАБХ, тел: +359 2 915 98 42; факс: +359 2 915 98 42; e-mail: ilian.boykovski@nvms.government.bg

- д-р Цвятко Александров – главен експерт в дирекция ЗХОЖКФ към ЦУ БАБХ, тел: +359 2 915 98 42; факс: +359 2 915 98 42; e-mail: tsv.alexandrov@nvms.government.bg

Дата на първо изпращане за одобрение от ЕК за съфинансиране: **30.04.2013**

2. Исторически данни за епидемиологичното развитие на болестта:

За първи път болестта син език по преживните животни е констатирана на територията на страната през месец юли 1999 г. в област Бургас. Никога до този момент болестта не е била констатирана на територии намиращи се след 42-ия паралел. От 06.07.1999 г. до средата на месец август заболяването се разпространи в четири региона – Бургаски, Ямболски, Хасковски и Кърджалийски, които се намират в съседство с южната граница на страната с Република Турция.

След констатиране на заболяването НВМС под ръководството на д-р Филип Мелор от Референтната лаборатория на ЕС по син език в Пърбрайт, Великобритания предприе незабавно мерки за неговата ерадикация:

- Чрез “стемпинг аут” и заграбване се унищожиха овцете с клиника на болестта син език. Унищожени бяха 975 броя овце.
- За борба с вектора на болестта се извършваше опушване с топли и студени разтвори чрез пръскане от самолет и специални пушки за целта на територията в радиус от 20 км около заразените селища.
- В биотопите на вектора се извършваше дезинсекция.
- Дезинсекция се извършваше в заразените животновъдни обекти, както и в тези които попадаха в предпазната и надзорната зона.
- Забранено бе придвижването на възприемчиви животни от засегнатите региони във вътрешността на страната.
- Забранена бе пашата на преживни животни в часовете, през които векторът е активен.
- Извършваше се дезинсекция на всички влизащи и излизащи превозни средства в предпазната и наблюдавана зони.
- Извършваше се изкъпване на дребните преживни животни в специално пригодени за целта бани с инсектицидни разтвори с репелентно действие.
- Едрите преживни животни (ЕПЖ) се обработваха с инсектицидни разтвори с репелентно действие с ръчни пръскачки.
- Изследваха се проби от диви преживни животни на територията на засегнатите региони.

В резултат на предприетите действия болестта бе ограничена само в рамките на 20 – 30 километра от южната граница в заразените региони.

От 1999 г. започна да се изпълнява програма за надзор над заболяването син език по преживните животни по южната граница на Република България, която включваше ежемесечно изследване (от месец май до месец октомври) на животни сентинели за наличие на антитела срещу вируса на болестта син език.

За определяне на серотипа на синия език бяха изпратени проби за типизиране в Референтната лаборатория на ЕС в Пърбрайт, Великобритания. Лабораторния анализ показва наличие на серотип № 9.

В края на месец септември 2001 г. за втори път бе констатирана болестта син език при животни отглеждани в близост до западната граница на Република България, граничеща с територията на Република Македония и Република Сърбия.

Унищожени бяха 22 броя овце, проявили клиника на болестта син език. НВМС незабавно предприе посочените по-горе мерки.

В началото на месец октомври 2006 г. при изследване на проби от сентинални животни по програмата за надзор от Бургаски регион, в непосредствена близост до границата с Република Турция бяха констатирани серопозитивни животни за син език, при които отсъстваше клиника характерна за болестта. Това е и последния случай на серопозитивни животни в Р България. Референтната лаборатория на Общността не успя да изолира, нито да определи серотип на вирус, което направи трудно за обяснение присъствието на антитела.

За периода 2007 г. – юни 2014 г. не са регистрирани положителни случаи на Син език на територията на страната.

Въпреки това, на 04.07.2014 г. първично огнище на Син език бе потвърдено в село Мандрица, община Ивайловград, област Хасково. В сила бяха приложени всички необходими мерки, посочени в Директива 2000/75/ЕС и Регламент (ЕО) 1266/2007. Определени бяха предпазна зона с радиус 100 км и надзорна зона с радиус от 50 км около предпазната зона. Беше наложена забрана на движенията на животни, предприети бяха масови мероприятия за клинични прегледи на животните и вземане на кръв за серологични и вирусологични изследвания.

Всички необходими мерки са влезли в сила незабавно със заповед на изпълнителния директор на БАБХ No 11-1074 от 04.07.2014 г.

До 16.07.2014 г. огнища на Син език бяха регистрирани на територията на 10 населени места в област Хасково, 6 населени места в област Кърджали, 1 населено място на територията на област Бургас, 3 населени места в област Смолян и 1 населено място в област Ямбол.

В таблица 1 по-долу е представена настоящата картина. До 14.10.2014 г. всички 28 области на страната са засегнати от син език. Заболяването е потвърдено в 6921 стада ЕПЖ, овце и кози в 2023 от общо 5362 населени места. На ниво общини - в 20 от общо 265 общини към момента не е регистрирано заболяването. Имайки предвид скоростта на разпространение на заболяването на територията на България, потвърждаването на заболяването е основно на база на откриването на клинични признаци в засегнатите стада и лабораторно потвърждение на заболяването с ELISA и/или PCR на проби взети от съответното населено място.

Таблица 1: Данни по региони за наличните стада и брой ЕПЖ, овце и кози, както и броя на инфектирани стада и възприемчиви животни в тях по видове за периода 04.07 – 14.10.2014 г.

Регион	Говеда					Кози					Овце				
	брой стада	брой животни	брой инфектирани стада	брой животни в инфектираните стада	брой убити/умрели животни	брой стада	брой животни	брой инфектирани стада	брой животни в инфектираните стада	брой убити/умрели животни	брой стада	брой животни	брой инфектирани стада	брой животни в инфектираните стада	брой убити/умрели животни
Благоевград	4048	33908	9	472	2	3936	36338	4	627	22	5122	108121	563	43463	1477
Бургас	4533	31944	98	1064	3	1956	22613	123	2111	6	4642	149016	307	39493	1448
Варна	1236	12136	11	1271	7	1313	10202	0	0	0	5754	59044	98	12661	326
В. Търново	1480	20218	54	1859	21	2138	15320	57	1420	8	4327	40300	144	11790	1444
Видин	538	5997	2	72	0	3228	9161	1	77	18	2884	13838	25	2141	43
Враца	4368	16805	8	251	49	4310	24241	0	0	0	5145	50769	102	11425	1289
Габрово	593	8266	20	2163	12	2115	11672	1	5	1	2005	25132	89	8681	581
Добрич	1115	22916	2	60	1	886	9561	0	0	0	3752	52282	21	2471	93
Кърджали	14191	53227	264	2164	89	186	6533	25	1074	7	1610	88807	799	64049	3368
Кюстендил	1119	7059	2	12	1	2520	7836	1	21	1	1464	19408	100	4378	288
Ловеч	547	11072	5	465	6	654	13031	5	155	11	974	30244	160	12214	1065
Монтана	1317	15325	6	139	0	261	19539	0	0	0	377	38998	29	3529	185
Пазарджик	6392	22456	15	3279	9	1342	9731	2	154	0	3017	57759	71	24 398	550
Перник	1320	6212	3	143	0	147	6510	1	5	0	285	20802	33	3994	160
Плевен	3484	45727	6	617	0	4829	23430	0	0	0	5778	53170	17	4020	35
Пловдив	2011	66646	15	1304	7	1314	15915	1	80	0	1576	99974	185	38105	1568
Разград	2521	17932	0	0	0	1168	6911	0	0	0	4734	41349	58	10447	476
Русе	1419	14051	5	135	3	1643	11398	4	357	0	4171	37838	27	4764	292
Силистра	2569	14505	0	0	0	1525	13069	0	0	0	5361	62795	23	3808	36
Сливен	1953	28963	7	117	3	1646	15768	4	233	22	3159	85971	96	19360	1850
Смолян	7129	13693	81	3775	35	560	2628	8	316	4	2038	31273	154	25034	1338
София град	268	3256	6	171	12	97	1948	0	0	0	137	5293	15	758	28
София област	550	15667	1	93	2	219	6785	0	0	0	575	46635	316	31570	1253
Стара Загора	2302	34629	14	926	7	4326	23931	5	303	7	4 704	66894	74	9063	795
Търговище	2499	18490	27	378	1	943	6621	6	120	8	2007	46597	1462	56265	250
Хасково	7621	37360	86	1 622	32	3175	27796	81	2 861	38	2374	91849	647	56 119	3 425
Шумен	5705	33856	6	149	3	2011	13503	2	167	9	6070	86831	129	10905	633
Ямбол	919	20237	17	1033	11	1368	11764	21	990	14	2224	47233	60	8334	449
Общо	83 747	632 553	770	23734	316	49 816	383 755	352	11076	176	86 266	1 558 222	5799	520797	24747

3. Описание на представената програма:

Програмата включва:

- Лабораторно изследване на кръвни проби от възприемчиви селскостопански животни и дивеч за установяване на наличие на антитела срещу вируса на синия език
- Лабораторни изследвания за откриване на вируса
- Дезинсекция
- Унищожаване на преживни животни показали клиника на болестта
- Обезвреждане на трупове на убити/умрели животни
- Изплащане на обезщетения на собствениците на принудително убитите и заклани животни
- Ентомологичен надзор – улавяне на куликоиди за количествен анализ и определяне на вида, както и за определяне на края на активния сезон на векторите (заложи са капани извън животновъдни обекти, както и в сградите на ЖО). Събиране на сборове куликоиди за откриване на вируса чрез изследване с PCR
- Спешна ваксинация срещу заболяването, ако е необходимо

4. Мерки съгласно програмата:

4.1. Кратко изложение на мерките в програмата

Продължение на програмата: **01.01.2014 - 31.12.2014 г.**

X Контрол

- X Тестване
- X Принудително клане на преживни животни, отглеждани в непосредствена близост до заразените с вируса на синия език животни
- X Убиване на преживни животни с клинични признаци за болестта
- X Обезвреждане на труповете на убити или умрели животни
- X Ваксиниране при необходимост
- † Лечение
- X Пласиране на продуктите
- X Мониторинг или надзор
- X Други мерки (уточнете): третиране на възприемчиви животни с дезинсектицидни средства с репелентно действие
- X Дезинсекция в местата на възпроизвеждане на вектора
- X Надзор на вектора
- X Обезщетяване на собствениците на унищожените животни

Забележка: В случай на доказване на вируса на синия език на територията на страната и при необходимост да бъде извършена спешна ваксинация, БАБХ ще осигури необходимата ваксина и разходите ще бъдат възстановени от Европейската Комисия.

Тъй като през 2014 г. ваксинация на животните не е възможна, поради ограничени количества налични дози ваксина, както и времето, необходимо за осигуряване на средства за закупуване, поръчка, производство и приложение на ваксина, БАБХ счита за изпълнимо да проведе ваксинационна кампания през пролетта на 2015 г., преди започването на активния векторен сезон.

Програмата за надзор, приета с Решение на ЕК 2013/722/ЕС предвиди следните мерки:

A. Надзор на здравния статус на възприемчиви селскостопански животни (за периода 01.03.2014 – 30.06.2014 г.)

Кръвни проби за серологични изследвания ще бъдат взимани за периода 01.03.2014 – 30.11.2014 г. от сентинелни животни отглеждани в 30 населени места в 11 региона по южната и западната граница на Р България. Счита се, че най-голяма активност на вектора има през периода април - края на октомври. Все пак събиране на проби през март може да открие по ранно проникване на вируса а проби взети през ноември могат да открият антитела от късна инфекция в края на октомври и началото на ноември. Активна циркулация на вектора през ноември е необичайна.

Сентинелните животни трябва да бъдат говеда родени след последните епидемии през 2001г, които никога не са били в контакт с вируса на синия език и не са били ваксинирани срещу заболяването.

Пасивен надзор върху здравния статус на възприемчиви селскостопански животни за откриване на клинични признаци на заболяването – особено при овце ще бъде извършван през цялата година по време на регулярните дейности на официални и регистрирани ветеринарни лекари. В случай на съмнение ще бъдат взимани проби за лабораторни анализи с цел потвърждаване или отхвърляне на съмнението.

В зависимост от епизоотична ситуация БАБХ може нареди вземането на кръвни проби за лабораторен анализ от преживни животни, отглеждани в близост до водоеми и

карантинни станции, предназначени за събиране на преживните животни при вътреобщностната търговия и износ за трети страни.

Поради неблагоприятната епизоотична обстановка с болестта син език в някои държави-членки, е възможно вземане на кръвни проби от възприемчиви животни с произход от засегнатите страни. За контрол на заболяването във вътрешността на страната се предвижда да бъдат взети 500 проби от животни отглеждани в 20-километровата зона около ферми или събирателни центрове, където се отглеждат възприемчиви за син език животни внесени от засегнати страни.

Надзор на здравния статус на диви преживни

В случайна неблагоприятна епизоотична обстановка (огнища на син език в България или съседни държави) и в зависимост от ситуацията БАБХ може да разпорежи серологичен надзор при възприемчив дивеч (*Capreolus capreolus*, *Cervus elaphus*, *Dama dama*, *Ovis musimon*).

Контрол на вектора /Culicoides spp/ в случай на епизоотични огнища

В случайна неблагоприятна епизоотична обстановка (огнища на син език в България или съседни държави) и в зависимост от ситуацията БАБХ може да разпорежи събиране на *Culicoides* spp. със светлинни ловилки през активния за вектора (Април-Октомври) за видово определяне и търсене на вируса. Светлинните ловилки ще бъдат позиционирани в определени високорискови зони, в близост до животновъдни обекти и водни резервоари в две последователни нощи.

Пробите с куликоиди се надписват с дата и населено място от където са взети и се изпращат в лабораторията по “Арахноентомология” към НДНИВМИ – гр. София за изследване, придружени с писмо, в което се вписват всички събрани данни (температура и местоположение) по време на улова им.

Мерки при съмнение за син език

При съмнение за възникване на син език се предприемат мерките, посочени в Наредба № 19 от 14.12.2005 г. за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта син език по преживните животни транспонираща Директива (ЕС) 2000/75 за профилактика, контрол и ерадикация на син език.

Програмата за надзор в представения вид беше прилагана до края на юни 2014 г. До тази дата бяха постигнати следните резултати:

При надзора на възприемчивите домашни преживни животни, популацията на дивите преживни животни и надзора на вектора не беше доказано присъствие на вируса на заболяването Син език. Взети са кръвни проби за серологичен надзор от контролни сентинелни животни, отглеждани в 30 населени места от 11 области по югозападната граница на България - общо 1535 проби, всички от които са били отрицателни за Син език. За сентинелни животни са определени ЕПЖ, родени след последната епидемия през 2001 г., които никога не са били в контакт с вируса на синия език и никога не са били ваксинирани срещу болестта.

По отношение на надзора на диви възприемчиви животни не е било необходимо вземане на проби, тъй като не е била наблюдавана повишена заболяемост и/или смъртност сред популациите на тези животни.

Що се отнася до надзора на вектора, конкретни дейности по надзора не са били предприети, тъй като не е имало доказателства за наличие син език в страната или в близост до границите до края на юни 2014 г.

Б. Контрол на домашни възприемчиви животни, диви преживни и вектори на заболяването Син език (от юли 2014 г.)

Основните мерки по надзора на домашни преживни животни, както са описани по-горе, ще продължават да бъдат в сила. Въпреки това изследването на сентинелни животни е прекратено, заради установена сероконверсия при тези животни, в следствие на циркулиращия вирус.

Съгласно мнението на екипа на спешния експертен ветеринарен екип на Общността за син език, серологични изследвания за установяване на сероконверсията в резултат от разпространението на вируса ще се извършват главно през декември 2014 г. Схемата за вземане на проби е представена в Таблица 2. Проучването ще се основава на изследване с ELISA, за да се установи процента на сероконверсия при едри и дребни преживни животни. В допълнение към серологичните изследвания, са предвидени тестове PCR за идентифициране на вирусна РНК в органен материал с цел да се идентифицират потенциални серотипове на вируса (с източен или западен произход). Проби за установяване на серотипа ще бъдат изпращани в референтната лаборатория на Общността Пърбрайт, за да се изключи възможността за циркулиране на друг серотип на вируса, освен серотип 4, на територията на страната.

Що се отнася до надзора на възприемчивите диви преживни животни ще бъде отделено особено внимание за установяване на причините за наблюдаваната смъртност при муфлони и други възприемчиви видове диви животни по време на епидемията на Син език. В таблицата по-долу е показан високият процент смъртност при муфлони, дължаща се на заболяването (RT PCR е използван за потвърждение) в държавните ловни стопанства. Тези данни са в подкрепа на предприетите мерки, отнасящи се до възприемчивите диви животни:

ДЛС	Брой муфлони	Брой умрели муфлони /% към 10.09.2014 г.
Женда	465	158/34%
Абланово	87	23/26.4%
Ропотамо	150	38/25.3%
Арамлиец	80	20/25%
Буйновци	60	10/16.7%
Кормисош	100	16/16 %

По отношение на надзора на векторите се извършва събиране на куликоиди в светлинни капани от началото на епизоотията с цел определяне на видовете и количествен анализ. Светлинни капани са разположени в близост до животновъдни обекти, както и в помещенията на ЖО на територията на цялата страна. Схемата за вземане на проби, ще се основава на разделяне на територията на България на 50

квадранта и от всеки квадрант ще бъде изследвана сборна проба куликоиди. Събирането на куликоиди от светлинните капани се изпълнява в две поредни вечери веднъж месечно.

Пробите за изследване на вектора се изпращат в лабораторията по арахноентомология в НДНИВМИ в София, придружени от съпроводително писмо, съдържащо всички данни (дата на вземане на проби, GPS координати на светлинните капани, температура и местоположение), записани по време на събирането. След това сборните проби ще бъдат изследвани чрез PCR за установяване на вирус в референтна лаборатория.

4.2. Посочване на централния орган, отговорен за надзора и координацията на отделите, отговарящи за изпълнението на програмата:

4.2.1. отдел “Заразни болести” към дирекция “Здравеопазване и хуманно отношение към животните” при Централно Управление на Българска агенция по безопасност на храните, има следните задължения:

1. Изготвя програмата за надзор на болестта син език по преживните животни и я представя за одобряване пред Европейската комисия (ЕК).
2. Контролира изпълнението на програмата.
3. Събира и анализира данните за изследваните за син език сентинелни животни.
4. В случай, на възникване на болестта – изследване на преживни животни в предпазната и наблюдаване зона.
5. Обобщава данните за серопозитивните животни.
6. Обобщава данните от извършените разходи за надзора от регионите със сентинелни животни.
7. Води на отчет в базата данни на всички обекти с преживни животни, свободни от син език.
8. Изпраща ежегоден доклад до Европейската комисия, в който се посочват данните по т. 1-7.

4.2.2. На регоинално ниво Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) и началник отдел “Здравеопазване на животните”, имат следните задължения:

1. Контролира изпълнението на програмата за надзор на син език на регионално ниво.
2. Събира и анализира данните за изследваните за син език животни в региона.
3. Обобщава данните за серопозитивните за син език животни.
4. Обобщава данните за открити серопозитивни диви животни.
5. Обобщава данните от извършените разходи за надзора на синия език на регионално ниво.
6. Води на отчет в базата данни всички обекти с ДПЖ, свободни от бруцелоза.
7. Събира и изпраща проби за видово и количествено определяне на уловените куликуиди.
8. Изпраща месечен доклад, в който се посочват данните по т. 1-8 в Дирекция “ЗХОЖ” в БАБХ.

4.2.3. Официалния ветеринарен лекар има следните задължения:

1. Контролира изпълнението на програмата за надзор на синия език в съответната община.
2. Контролира вземането и изпращането на проби от сентинелните животни.

3. Събира и анализира данните за изследваните животни за син език от регистрираните ветеринарни лекари на ветеринарна практика, сключили договор със собственици на животновъдни обекти на територията на общината.
4. Обобщава данните за серопозитивните преживни животни (домашни и диви) намиращи се на територията на общината.
5. Обобщава данните от извършените разходи за надзора и ерадикация на синия език в общината за която отговаря.
6. Води на отчет в базата данни всички обекти с преживни животни, свободни от син език
7. Изпраща месечен доклад, в който се посочват данните по т. 1-6 в ОДБХ, отдел “Здравеопазване на животните”.

4.2.4. Регистрираните ветеринарни лекари на ветеринарна практика имат следните задължения:

1. Вземат и изпращат проби за изследване за син език по преживните животни.
2. Събират и обобщават данните за изследваните преживните животни от животновъдните обекти, с които имат сключени договори за изпълнение на държавната профилактична програма.
3. Обобщават данните за серопозитивните за син език животни от животновъдните обекти, с които имат сключени договори за изпълнение на държавната профилактична програма.
4. Обобщават данните от направените разходи за надзор и ерадикация на синия език във животновъдните обекти, с които имат сключени договори за изпълнение на държавната профилактична програма.
5. Съставят списък с номерата на регистрираните животновъдни обекти за преживни животни, свободни от син език.
6. Изпращат месечен доклад до официалния ветеринарен лекар, в който се посочват данните по т. 1-5.

4.2.5. Диагностика: извършва се само в Референтната лаборатория по екзотични болести към Националния Диагностичен Научно Изследователски Ветеринарно Медицински Институт/НДНИВМИ/, гр. София. Пробите с куликоиди се изпращат в лабораторията по “Арахноентомология” към НДНИВМИ – гр. София.

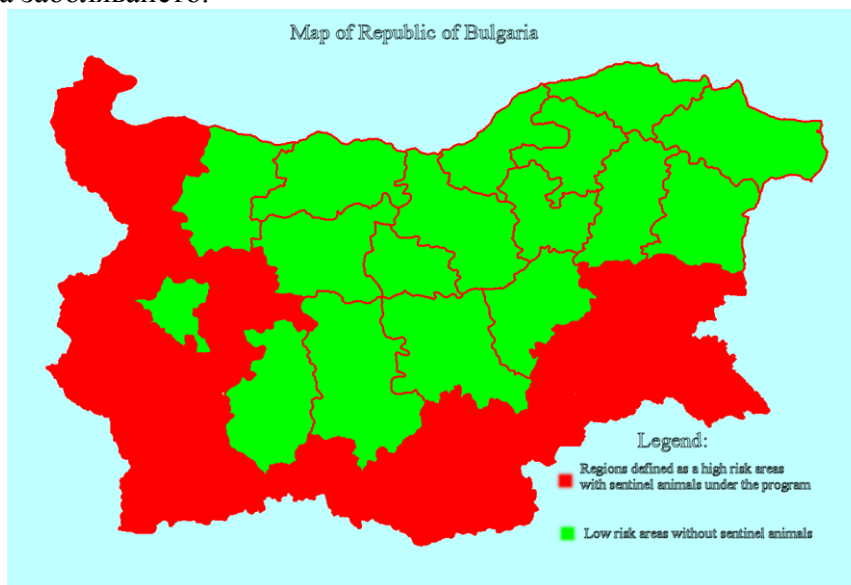
4.3. Описание и разграничение на географските и административните райони, в които ще се изпълнява програмата.

В програмата за надзор, одобрена с Решение 2013/722/ЕС, са описани зоните, в които се изпълнява програмата, както следва:

Програмата ще се изпълнява в 30 населени места на територията на регионите определени, като високо-рискови по отношение на болестта син език: Бургас, Ямбол, Хасково, Кърджали, Смолян, Благоевград, Кюстендил, Перник, София област, Монтана и Видин (фигура 1):

Допълнително трябва да бъдат взети 500 проби от Говеда, намиращи се в 20 - км зона около ферми или събирателни центрове, където се отглеждат съмнителни за син език животни от засегнати страни. По този начин ще се осъществява контрол и във вътрешността на страната.

Пасивен надзор за откриване на клинични признаци на заболяването ще бъде извършен на територията на цялата страна. Планирани са взимане на 100 кръвни проби в случай на съмнение за заболяването.

Фигура 1. Високо рискови за син език региони

След възникването на заболяването през юли 2014 г. зоните, включени в програмата са както следва:

Програмата с описаните по-горе мерки се изпълнява на територията на 28-те административни области на страната, както е показано на фигура 2 по-долу:

Фигура 2. Засегнати региони към 14.10.2014 г.

4.4. Мерки, изпълнявани по програмата:

4.4.1. Мерки и условия на узаконяване по отношение на регистрацията на фермите:

Закон за ветеринарномедицинската дейност чл. 51, който гласи, че животните подлежат на идентификация, а животновъдните обекти на регистрация в БАБХ, както и Регламент (ЕО) № 1760/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юли 2000 година за създаване на система за идентификация и регистрация на едър рогат добитък и относно етикетването на говеждо месо и за отмяна на Регламент (ЕО) № 820/97/ на Съвета, Регламент (ЕО) № 21/2004/ на Съвета от 17 декември за създаване на система за идентификация и регистрация на животни от рода на овцете и козите и за изменение

на Регламент (ЕО) 1782/2003 и на Директиви 92/102/ЕИО и 64/432/ЕИО и Наредба № 61 от 9 май 2006 г. за условията и реда за официална идентификация на животните, за които не са предвидени изисквания в регламент на Европейския съюз (загл. изм. – ДВ, бр. 90 от 2013 г., в сила от 15.10.2013 г.)

4.4.2. Мерки и условия на узаконяване по отношение на идентификацията на животните:

Закон за ветеринарномедицинската дейност, чл. 51, който гласи, че животните подлежат на идентификация, а животновъдните обекти на регистрация в БАБХ и Наредба № 61 от 9 май 2006 г. за условията и реда за официална идентификация на животните, за които не са предвидени изисквания в регламент на Европейския съюз (загл. изм. – ДВ, бр. 90 от 2013 г., в сила от 15.10.2013 г.) и Наредба № 6 от 8 октомври 2013 г. за изискванията към средствата за официална идентификация на животните и използването им, условията, реда и контрола по събиране, въвеждане, поддържане и използване на информацията в интегрираната информационна система.

4.4.3. Мерки и условия на узаконяване по отношение на уведомяване за болестта:

Закон за ветеринарномедицинската дейност чл. 124 и Наредба № 23 от 14.12.2005 г. за реда и начина за обявяване и регистрация на заразните болести по животните, хармонизирана с директива № 82/894 на Европейския Съюз.

4.4.4. Мерки и условия на узаконяване по отношение на случаи с положителен резултат:

Съгласно, чл. 47, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност се прилагат мерки за профилактика, ограничаване и ликвидиране на заболяванията, които включват забрани за придвижване на животни.

Съгласно, чл. 45, ал. 3, т. 1 от НАРЕДБА № 19 от 14.12.2005 г. за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта син език по преживните животни, хармонизирана с Директива 2000/76/ЕС.

4.4.5. Мерки и условия на узаконяване по отношение на различното окачествяване на животни и стада:

Извършва се съгласно Наредба за условията и реда за разходване на средствата за покриване на разходите, свързани с епизоотичните рискове.

Съгласно, чл. 6, ал. 1 и ал. 2 на тази наредба се прави разлика при окачествяването на стокови животни и чистопородни разплодни животни.

4.4.6. Контролни процедури и по-специално правила за движението на животни, предразположени към заразяване с дадена болест и редовната инспекция на скотовъдните ферми или засегнатите райони

Съгласно чл. 47, ал. 2 от ЗВД се налагат ограничения за придвижване на заразени и контактни животни.

4.4.7. Мерки и условия на узаконяване по отношение на контрола (тестване, ваксинации,...) на болестта:

Предприемат се мерките съгласно Наредба № 19 от 14.12.2005 г. за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта син език по преживните животни

4.4.8. Мерки и условия на узаконяване по отношение на компенсация на собствениците за заклани и убити животни:

Съгласно Наредба за условията и реда за разходване на средствата за покриване на разходите, свързани с епизоотичните рискове се изплащат обезщетения на собствениците на принудително убити или заклани животни.

5. Общо описание на разходите и ползите:

1. Разходи за вземане и транспортиране на проби за тестване до Националната референтна лаборатория по екзотични болести в гр. София.
2. Разходи за закупуване на необходимите диагностични китове.
3. Разходи за обезщетения на собствениците за принудително убити и заклани преживни животни.
4. Разходи за заплащане на труда на изпълнителите на програмата.
5. Надзор над болестта син език по преживните и ерадикация в случай на възникване.
6. В случаи на ваксинация – разходи за ваксини.

6. Данни за епидемиологичната ситуация през последните пет години.

6.1. Еволюция на заболяването

6.1.1. Данни за еволюция на заболяването

От 2001 г. вируса на заболяването син език не е бил регистриран в България. В началото на октомври 2006 г. като резултат от изпитването на пробите от животни сентинели под програмата за надзор, серопозитивни животни за син език, без да показват клинични признаци са открити в района на Бургас близо да границата с Република Турция. Референтната лаборатория на Съюза Пърбрайт не успя да установи наличие на вирус, нито да определи серотип на вирус, като по този начин остави без обяснение наличието на антитела срещу вируса.

На 04.07.2014г. беше обявено първично огнище на заболяването Син език, серотип 4 в село Мандрица, община Ивайловград, област Хасково. Оттогава заболяването се разпространи във всички 28 области на страната с най-много засегнати стада в областите Кърджали, Хасково, Бургас, Търговище и Благоевград.

Настоящата епизоотологична обстановка е представена по-горе в таблица 1 и фигура 2. Резултатите от серологичния надзор на заболяването за периода 2007-2012 г. са посочени в точка 6.2.1.

6.2. Стратифицирани данни за надзор и лабораторни тестове

6.2.1 Стратифицирани данни за надзор и лабораторни тестове (една таблица за година и за болест/вид)

Година: 2007

животински видове: говеда & кози

Заболяване: син език

Серологични тестове: Competitive ELISA

Регион	Серологични тестове	
	Брой тестове	Брой положителни
София област	140	0
Кюстендил	308	0
Благоевград	280	0
Видин	280	0
Монтана	280	0
Смолян	280	0
Перник	140	0
Бургас	840	0
Ямбол	280	0
Кърджали	840	0
Хасково	420	0
Общо	4088	0

Година: 2008

животински видове: говеда & кози

Заболяване: син език

Серологични тестове: Competitive ELISA

Регион	Серологични тестове	
	Брой тестове	Брой положителни
София област	177	0
Кюстендил	134	0
Благоевград	256	0
Видин	222	0
Монтана	118	0
Смолян	141	0
Перник	72	0
Бургас	68	0
Ямбол	104	0
Кърджали	130	0
Хасково	100	0
Общо	1522	0

Година: 2009

животински видове: говеда & кози

Заболяване: син език

Серологични тестове: Competitive ELISA

Регион	Серологични тестове	
	Брой тестове	Брой тестове
София област	342	0
Кюстендил	345	0
Благоевград	727	0

Видин	563	0
Монтана	352	0
Смолян	329	0
Перник	252	0
Бургас	279	0
Ямбол	379	0
Кърджали	534	0
Хасково	277	0
Общо	4379	0

Година: 2010

животински видове: говеда & кози

Заболяване: син език

Серологични тестове: Competitive ELISA

Регион	Серологични тестове	
	Брой тестове	Брой тестове
София област	280	0
Кюстендил	315	0
Благоевград	637	0
Видин	364	0
Монтана	270	0
Смолян	390	0
Перник	135	0
Бургас	260	0
Ямбол	397	0
Кърджали	360	0
Хасково	420	0
Общо	3828	0

Година: 2011

животински видове: говеда

Заболяване: син език

Серологични тестове: Competitive ELISA

Регион	Серологични тестове	
	Брой тестове	Брой тестове
София област	215	0
Кюстендил	235	0
Благоевград	601	0
Видин	280	0
Монтана	210	0
Смолян	345	0
Перник	120	0
Бургас	200	0
Ямбол	271	0
Кърджали	270	0
Хасково	210	0
Общо	2957	0

Година: 2012

животински видове: говеда

Заболяване: син език

Серологични тестове: Competitive ELISA

Регион	Серологични тестове	
	Брой тестове	Брой тестове
София област	279	0
Кюстендил	358	0
Благоевград	694	0
Видин	377	0
Монтана	275	0
Смолян	405	0
Перник	135	0
Бургас	506	0
Ямбол	405	0
Кърджали	405	0
Хасково	306	0
Общо	4145	0

7. Цели

7.1. Цели по отношение на тестовете

7.1.1. Цели на диагностичните тестове: **надзор на болестта син език на територията на Р България.**

7.1.1.1. Брой и спецификация на тестовете:

Описание на използваните серологични тестове: competitive ELISA

Описание на използваните вирусологични тестове: в случай на ELISA положителни резултати ще бъде извършен PCR тест.

План за надзор на синия език през 2014 г. /Период: **01.03.2014 – 30.11.2014/**

Заболяване: Син език

животински видове: говеда *

Регион	Брой на серологичните проби от ГВ по региони	Брой на пробите за месец	По населени места
Бургас	495	55	Малко Търново – 20 Кости - 20 Белеврен – 15
Ямбол	405	45	Странджа - 15 Мамарчево -15 Лесово - 15
Хасково	405	45	Маточина – 15 Свиленград – 15 Мандрица - 15
Кърджали	405	45	Черничево – 15 Кирково - 15 Токачка - 15
Смолян	405	45	Златоград - 15 Поляна - 15 Горна Арда- 15
Благоевград	675	75	Илинден –15 Марикостено – 15 Годешево- 15 Тополица - 15 Падеш - 15
Кюстендил	320	40	Цървалица - 15 Гръмляно–15 Трекляно - 10
Перник	135	15	Трън - 15
София	270	30	Калотина - 15 Годеч - 15
Монтана	270	30	Берковица – 15 Чипровци - 15
Видин	270	30	Чупрене - 15 Брегово - 15
други	500 **		Населени места от цялата територия на България
Общо	4555 кръвни проби		

* Говедата от които се взимат проби трябва да са родени след 2001г, никога да не са били в контакт с вируса на синия език и никога да не са били ваксинирани срещу заболяването.

** 500 кръвни проби се взимат от говеда в 20км. Зона около обекти и събирателни центрове където са вкарани възприемчиви животни с произход инфектирани страни.

Забележка: Предвидени са 100 кръвни проби от говеда, овце и козе в случай на съмнение на заболяването. Ако епизоотичната обстановка изиска БАБХ може да разпорежи събиране и изследване на 50 кръвни проби от диви преживни.

Забележка: Броя проби се определя на основание на броя на едрите преживни животни в населените места, включени в програмата. В случай, че няма едри преживни или броя им е недостатъчен се взимат проби от кози.

Във връзка с възникването на заболяването Син език през 2014 г. схемата за надзор ще трябва да се коригира в резултат на факта, че е установена сероконверсия на сентинелните животни и използването на тези животни е прекратено в началото на юли.

Като се вземат предвид съветите на ветеринария екип на Общността и в допълнение към общите мерки, предвидени от ЕС за борба със заболяването Син език, ще се проведе серологично изследване на възприемчиви животни на цялата територия на страната през месец декември 2014 г.

Изследването трябва да даде ясна представа за процента на сероконверсия при домашни преживни животни, в следствие на заболяването в България и ще позволи да се открият потенциално серологично отрицателни сентинелни животни, които ще бъдат включени в програмата за серологичен надзор през 2015 г. Чрез резултатите от проучването следва също да се определят приоритетните зони за осъществяване на ваксинационна кампания през 2015 г., имайки предвид наличните количества ваксина.

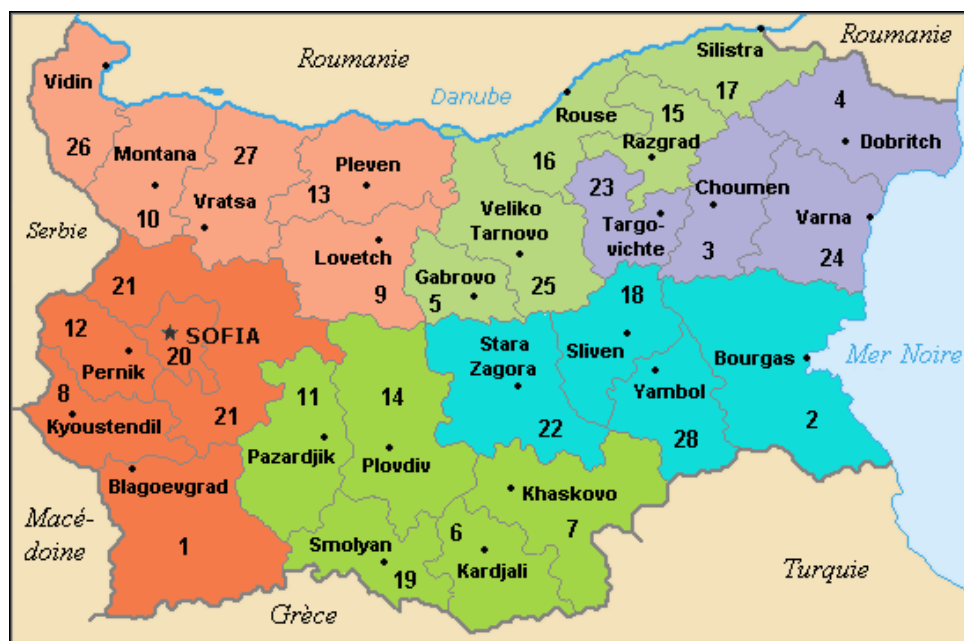
Проучването ще се извърши, като се има предвид разпространението на болестта при подходящо ниво на доверие и точност, както е посочено в таблица 2.

Като се имат предвид целите на изследването, описани по-горе, трябва да бъдат отчетени следните елементи:

- Разделяне на територията на България на подходящи територии за вземане на проби;
- Да се вземе предвид различната големина на популациите на възприемчиви животни в обособените територии, от които ще бъдат вземани проби;
- Да се вземе под внимание на превалентността при различните видове възприемчиви животни;
- Животните, от които ще бъдат взети проби е необходимо да са над 6-месечна възраст и трябва да останат в районите, от които ще се вземат проби най-малко 6 месеца;
- Да се има предвид различната честота на възникване на заболяването в рамките на районите, в които ще се вземат проби и между различните райони, в които ще се вземат проби;
- Да се има предвид темпа на разпространение на заболяването от Южна към Северна България, както и географското разпространение на заболяването в посока Изток - Запад.

Таблица 2: Схема за серологичен надзор на възприемчиви домашни преживни животни за установяване на сероконверсия в следствие на заболяването:

Териториално разделение	Включени области	Говеда			Овце		
		Общ брой стада	Брой стада, от които ще бъдат вземани проби	Общ брой проби	Общ брой стада	Брой стада, от които ще бъдат вземани проби	Общ брой проби
Северозападна част	Видин, Враца, Монтана, Плевен, Ловеч	10254	6	60	15158	36	360
Северна централна част	Габрово, В. Търново, Русе, Разград, Силистра	8582	18	180	20598	18	180
Североизточна част	Търговище, Шумен, Варна, Добрич	10555	6	60	17583	138	1380
Югоизточна част	Стара Загора, Сливен, Ямбол, Бургас	9707	24	240	14729	54	540
Южна централна част	Пазарджик, Пловдив, Смолян, Кърджали, Хасково	37344	18	180	10615	222	2220
Югозападна част	Благоевград, Кюстендил, Перник, София-област, София-град	7305	6	60	7583	180	1800
Общо		83 747	78	780	86 266	648	6480

NUTS:BG BG31 BG32 BG33 BG34 BG41 BG42

Фигура 3. Райониране на България по NUT кодове

8. Подробен анализ на разходите по програмата

Разходи, отнасящи се до	Спецификация	Общ брой	Единична цена в евро	Обща сума в евро	Искане за финансиране от Общността (да/не)
<i>1. Лабораторни изследвания</i>					
1.1. Цена на анализа	Компетитивна ELISA	1 535*	2	3 070	Да
		20 000**	2	40 000	Да
		8 000***	2	16 000	
	PCR	1200	10	12 000	Да
1.2. Цена за		30 000	0, 50	15 000	Да
1.2.1 пробовземане					
1.2.2 пробовземане от вектора		300	0, 50	150	
1.3 Дезинсекция				300 000	Да
1.4 Общи разходи за унищожаване на трупове на животни				500 000	Да
1.5 Светлинни капани		50	60	3 000	Да
2. Ваксинация (само при спешни ситуации)****					
2.1. Закупуване на ваксина					Да
2.2. Прилагане на ваксина					
ЕПЖ					Да
Овце/Кози					Да
Общо				889 220	

* Серологични тестове на сентинелни говеда за периода март-юни 2014.

** Серологични тестове за говеда, овце и кози за потвърждаване на огнища на Син език от началото на юли 2014.

*** Серологични тестове за серологично проучване през декември 2014.

**** Ваксинационен план се разработва за 2015г. според резултатите от серологичното проучване през декември 2014.

Общо разходи за изпълнението на програмата за синия език – **889 220** евро

СЪГЛАСУВАЛИ:

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА БАБХ / ПРОФ. ПЛАМЕН МОЛЛОВ/
 ЗАМЕСТНИК-ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА БАБХ /Д-Р ДАМЯН ИЛИЕВ/
 ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ ЗХОЖКФ /Д-Р ПЕНЧО КАМЕНОВ/
 ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ ФСД / СЕВДЕЛИНА ЧЕПЕЛОВА/

ИЗГОТВИЛ: ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ В ДИРЕКЦИЯ ЗХОЖКФ /Д-Р ИЛИАН БОЙКОВСКИ/